

Protokół.

siedmnastego posiedzenia sejmowego z dnia 22. Grudnia 1866.

Obecni: Marszałek Leon książę Sapieha.

Sekretarze: ks. Kaczała, Paszkowski, Ludwik Wodzicki, Zakrzewski.

Komisarz rządowy: C. k. Radca Dworu Possinger-Choborski.

Posłów obecnych na początku 104, w ciągu posiedzenia 119.

Początek posiedzenia o godzinie 11 $\frac{1}{2}$.

Protokół posiedzenia z dnia 20. Grudnia odczytany jest przez sekretarza posła Zakrzewskiego i przyjęty bez zmiany.

Odczytano dalszy ciąg petycyj do Sejmu wniesionych aż do Nr. 122 włącznie.

Odczytano dwie interpelacje posła Lipczyńskiego i współpodpisanych, do p. komisarza rządowego.

Pierwsza, czy wiadomo jest c. k. Rządowi, że stacye telegraficzne rządowe w całym kraju, jakkolwiek telegramy polskie przyjmować są zmuszone, robią wszystko, aby telegrafującą, a zatem płaćącą publiczność od zwyczaju telegrafowania po polsku odstreczyć? P. komisarz rządowy oświadcza, że o ile ogólnikowo wskazane fakta dozwolą, odpowie na jednym z najbliższych posiedzeń.

Druga do Wydziału krajowego:

- a) co się stało z wnioskiem o ułożenie przepisów policji lekarskiej dla kraju naszego i o zapewnienie pomocy lekarskiej dla mieszkańców małych miasteczek oraz niezamożnej ludności miejskiej?
- b) czy czynności c. k. urzędów powiatowych na mocy reskryptu Wysokiej c. k. Komisji namiestniczej krakowskiej z dnia 14. Sierpnia r. b. do Nr. 2.641 pr. w miesiącu Październiku przedsiębrane są Wydziałowi krajowemu wiadome?
- c) czy takowe i w jakim zostają związku z powyższym mojem wnioskiem?

Marszałek oświadcza, że na tę interpelację Wydział krajowy odpowie na jednym z przyszłych posiedzeń.

Poseł ks. Fortuna otrzymał od księcia Marszałka urlop 8dniowy.

Z porządku dziennego poseł Gniewosz jako sprawozdawca komisji administracyjnej wnosi sprawozdanie tejże komisji o przedłożeniu rządowemu względem utworzenia w każdej parafii wyznania katolickiego, funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych wraz z projektem ustawy.

Przy rozprawie ogólnej poseł Staruch stawia wniosek przejścia do porządku dziennego, wniosek ten jest poparty.

W głosowaniu wniosek ten przejścia do porządku dziennego zostaje w mniejszości.

Tytuł przyjęty jak następuje :

Ustawa z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, o utworzenie w każdej parafii wyznania katolickiego funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

Do Artykułu I. stawia dodatek poseł Krzeczunowicz : • jeżeli te koszta nie znajdują już całkowitego pokrycia w środkach wskazanych w §§. 1. do 7. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866. • Poprawka ta przy głosowaniu upadła.

Artykuł I. przyjęty jest jak następuje :

W każdej parafii wyznania katolickiego ma istnieć fundusz parafialny zapasowy na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych.

Artykuł II. przyjęty jest według brzmienia projektu komisji jak następuje :

Fundusz zapasowy utworzonym będzie z dodatków uiszczanych przez parafian osobno dla każdego obrządku.

Do Artykułu III. podaje poprawkę poseł Wolny, aby w tym artykule trwanie uiszczenia dodatku zamiast od ukończonego 16. do 60. roku życia, postanowić : • od ukończonego 16. do 50. roku życia. •

Poseł Szpunar stawia poprawkę, aby obowiązek ten rozciągał się od 20. do 50. roku życia.

Poseł ks. Kuryłowicz stawia poprawkę :

• Datek parafialny ma składać :

- 1) parafianin niepłacący podatków stałych tak mężczyzna jak kobieta od ukończenia 16. do ukończenia 60. roku życia w rocznej kwocie 10 kr.;
- 2) płacący podatki za siebie, żonę i dzieci razem w kwocie rocznej równającej się 50tej części kosztów potrzebnych na wystawienie budynków cerkiewnych i parochialnych zastosowanych do potrzeb parafii do rozkładu wedle podatków stałych, jednakże nigdy mniej jak 20 kr. w. a. a nie więcej jak 10 złr.

Poseł Gnoiński podaje dodatek do ustępu drugiego tego artykułu następujący : • mają jednak prawo żądania od obowiązanych zwrotu wypłaconej w ich zastępstwie kwoty. •

W głosowaniu wniosek posła ks. Kuryłowicza upada, toż samo wniosek posła Szpunara. Utrzymuje się większością wniosek posła Wolnego. Dodatek posła Gnoińskiego zostaje usunięty.

Artykuł III. przyjęty według projektu komisji z poprawką posła Wolnego, brzmi jak następuje :

Datek parafialny winien uiszczać każdy parafianin bez różnicy płci od ukończonego 16. do ukończonego 50. roku życia, w rocznej ilości po 10 kr. w. a.

Za bezwłasnowolnych są odpowiedzialni ich prawni zastępcy, za zostających w stosunku służebnym ich chlebobawcy.

Do Artykułu IV. stawia poseł Kraiński poprawkę, po •ubodzy• dodać wyrazy •kaleki do żadnej pracy nie zdolni. •

Poseł Ławrynowicz stawia poprawkę, aby i będący w wojsku uwolnieni byli od uiszczania datku.

Obie te poprawki upadają. Przyjętym jest artykuł IV. w brzmieniu :

Ubodzy datków parafialnych nie uiszczają.

Artykuł V. przyjęty według brzmienia projektu jak następuje : • Datki parafialne mają być ściągane corocznie przez organa, wybierające w gminie należytości pieniężne na cele gminne (§. 87. ustawy gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866).

Datki w miarę wpływania mają być lokowane w jednej z kas oszczędności lub w innych zakładach kredytowych w kraju istniejących.

Do Artykułu VI. poseł Grocholski robiąc użytek z prawa dozwolonego §. 41. tymczasowego regulaminu podnosi usuniętą przy artykule I. poprawkę posła Krzeczunowicza, stawiając ją jako dodatek do ustawy mający być przez komisję w niej zamieszczonym, następującego brzmienia :

• Fundusz zapasowy nie będzie utworzony w tych parafiach, w których koszta stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych znajdują całkowite pokrycie w środkach wskazanych w §§. 1. do 4. i w §. 7. ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866.

Poprawka ta podpisana przez 51 członków jest przez Sejm dopuszczoną — wskutek czego Marszałek oznajmia odesłanie całej ustawy w trakcie rozprawy będącej do komisji, i odracza posiedzenie o godzinie 2giej min. 35. naznaczając otwarcie posiedzenia na nowo o godzinie 6tej wieczorem.

Po otwarciu na nowo posiedzenia o godzinie 6 $\frac{1}{2}$ odczytano interpelację posła Lipczyńskiego i współpodpisanych do p. komisarza rządowego: „Czy Rządowi wiadomo, i czy są jakie zarządzone zaradcze środki na usunięcie niedogodności, na jakie są narażeni parafianie wsi Rzęsna Polska pod Lwowem.” Komisarz rządowy odpowiada, że Rząd nie utrzymuje ewidencji ciągłej podobnych okoliczności, lecz dziękuje interpelantowi za uwiadomienie o stanie rzeczy, któremu zaradzić będzie staraniem Władzy.

Wracając do porządku dziennego, poseł Gniewosz oznajmia imieniem komisji, iż ta zgodziła się w zasadzie na wniosek czyli poprawkę przez posła Grocholskiego wniesioną, i przedstawia Wysokiemu Sejmowi w celu zamieszczenia w Ustawie dodatku do już przyjętego artykułu I. w końcu, następujących wyrazów: „Jeżeli koszta te nie znajdują zupełnego pokrycia w istniejących i niewątpliwych funduszach, lub zobowiązaniach specjalnych.” Dodatek ten jest większością przyjęty. Zatem cały artykuł I. ma teraz brzmieć jak następuje:

Artykuł I. W każdej parafii wyznania katolickiego ma istnieć fundusz parafialny zapasowy na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych, jeżeli koszta te nie znajdują zupełnego pokrycia w istniejących i niewątpliwych funduszach, lub zobowiązaniach specjalnych.

Artykuł VI. przyjęty w brzmieniu przez komisję proponowanem jak następuje:

Artykuł VI. Fundusz zapasowy o tyle użytym być może do pokrycia kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych właściwej parafii, o ile nie wystarczają środki wykazane w §§. 4. aż włącznie do 7. Ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 roku.

Do Artykułu VII. podaje dwie poprawki poseł Krzeczunowicz:

1sza. Na początku artykułu zamiast wyrazów „ustać może” położyć wyraz „ustaje.”

2ga. Po wyrazach „wyrósnie do wysokości połowy” wyrazić „tych kosztów potrzebnych na wystawienie budynków kościelnych i parafialnych, które w moc §. 8. Ustawy o konkurencyi kościelnej z dnia 15. Sierpnia 1866 parafianie uiszczać są obowiązani.” Obie te poprawki przyjęte są większością, równie jak artykuł, który wraz z poprawkami brzmi jak następuje:

Art. VII. Uiszczanie datku parafialnego ustaje, gdy fundusz zapasowy wzrosnie do wysokości połowy tych kosztów — potrzebnych na wystawienie budynków kościelnych i parafialnych — które w moc §. 8. Ustawy o konkurencyi kościelnej z 15. Sierpnia 1866 parafianie uiszczać są obowiązani. Wyczerpany lub zmniejszony fundusz zapasowy ma być na nowo utworzony, lub uzupełniony wznowionym datkiem parafialnym.

Do Art. VIII. wnosi poprawkę ks. Kuryłowicz, aby w artykule tym dodać: „Wprowadzenie tej Ustawy może komitet odłożyć do początku r. 1870.” Poprawka ta upada.

Artykuł przyjęty jest według wniosku komisji jak następuje:

Art. VIII. Komitet parafialny utworzony w myśl §. 13. Ustawy o konkurencyi kościelnej, zawiaduje funduszem zapasowym stosownie do powyższych postanowień, stanowi o zawieszeniu i nowem rozpoczęciu uiszczania datku parafialnego (Art. VII.), oraz o uwolnieniu ubogich od tego uiszczania (Art. IV.)

Artykuł IX. przyjęty według projektu jak następuje:

Art. IX. Zażalenia lub odwołania się od uchwał komitetu w sprawach funduszu zapasowego; rozstrzyga władza polityczna powiatowa.

Dodatek do tego artykułu, podany przez posła Kobylarza, aby ta ustawa o funduszu zapasowym na pokrycie kosztów stawiania i głównych reparacyj budynków kościelnych i parafialnych dopiero natenczas w życie weszło, gdy będą książki hipoteczne i prowizory zaprowadzone — upada.

Art. X. przyjęty. Mojemu Ministrowi Stanu polecam wykonanie tej ustawy. — Odrzuconą jest poprawka posła Zahorajki, wyrażająca: „Mojemu Ministrowi Państwa polecamy wykonanie tej ustawy z rozpoczęciem roku 1869.”

Trzecie czytanie ustawy odłożono do następnego posiedzenia.

Z porządku dziennego przychodzi sprawozdanie komisji budżetowej o budżecie krajowym. Sprawozdawca poseł Zyblikiewicz przedstawia Izbie najprzód wstępny wniosek, który Sejm uchwala jak następuje: „Zanim Izba przystąpi do obrad nad preliminarzami funduszu krajowego i funduszków indemn-

zacyjnych, oświadcza ona, że uchwały jej nie mają w niczem przesądzać prawom, jakie kraj mieć może do majątku lub dochodów preliminarzami nie objętych.

Otwarta dyskusya ogólna nad budżetem. Po zamknięciu dyskusyi ogólnej, następuje dyskusya szczegółowa.

Tytuł pierwszy. Pokrycie przyjęty według wniosku komisji jak następuje:

Od kapitału funduszu krajowego 198.758 zł. 55 ct. wynoszącego, a w papierach publicznych ulokowanego, preliniuje Wydział krajowy odsetki w kwocie 9.924 zł.
Powtóre: z odnajmu ubikacyi sejmowej w czasie interwałów Sejmu 306 .

Komisya wnosi, aby Wys. Izba obie te pozycye w łącznej sumie 10.230 zł. w rubryce pokrycia na budżet przyjęła. Izba wniosek ten uchwała.

Tytuł drugi. Potrzeby. Sprawozdawca poseł Russocki. Część I. Dział A. pozycya 1. Czynnz najmu sali i lokalności sejmowych 3.000 zł. w. a. — przyjęta. Do pozycyi 2giej wnosi poseł Zyblikiewicz, aby dodane były do wydatku tej pozycyi koszta podróży dla rektora Uniwersytetu krakowskiego. — Wydatek więc pozycyi tej aby wynosił o złr. 90 więcej.

Poseł Grocholski wnosi, aby utrzymać pozycyę tę według wniosku Wydziału krajowego, aby i księżom biskupom pozostawionemi były jak dotąd koszta podróży. Wniosek posła Grocholskiego upada, utrzymuje się wniosek posła Zyblikiewicza, aby pozycya 2. mieściła w sobie także koszta podróży rektora Uniwersytetu krakowskiego; razem zł. 6.588.

Do pozycyi 3. Dyety dla posłów, wnosi poseł Zyblikiewicz powiększenie tej pozycyi o zł. 540 razem do sumy 38.610 zł.; dla zamieszczenia w niej także dyet obu rektorów Uniwersytetów; pozycya 3. przyjęta według wniosku posła Zyblikiewicza wynosi zł. 38.610.

Pozycya 4. Spisywanie sprawozdań sejmowych zł. 5.400 przyjęta.

Pozycya 3. Koszta druków dla Sejmu zł. 6.600 przyjęta.

Pozycya 6. Urządzenie sali sejmowej zł. 600 przyjęta.

Pozycya 7. Oświetlenie, pisarze, służba, opał i inne wydatki zł. 4.000 przyjęta.

Dział B. Wydział krajowy.

Pozycya 1. dla Marszałka krajowego	4.200 zł. w. a.
2. dla sześciu Wydziałowych po 2.100 zł.	12.600 . . .
3. dla zastępców	1.200 . . .

Wszystkie trzy pozycye przyjęte razem w sumie zł. 18.000.

Cała ryczałtowa suma Tytułu I. wynosi	82.058 . . .
---------------------------------------	--------------

Tytuł II. Koszta zarządu.

Pozycya 1. Płace urzędników, dyurnistów i służ	56.295 zł. w. a.
2. Emolumenta	820 . . .
3. Zasługi	840 . . .
4. Czynnz za pomieszkanie	6.000 . . .
5. Remuneracye: a) stałe	315 zł.
b) dla tłumaczy	600 .

Razem suma	64.870 zł. w. a.
------------	------------------

Poseł Grocholski wnosi, aby oznaczenie sumy na remuneracyę urzędników wykreślone w pozycyi 5tej przez komisję budżetową, przywróconem było, lecz tylko w sumie zł. 600. Poseł Kraiński wnosi, aby suma ta utrzymana była w kwocie przez Wydział krajowy postawionej, to jest zł. 1.000. W głosowaniu wniosek podniesiony przez posła Kraińskiego, większością głosów jest przyjęty.

Pozycya zatem zwiększona jest o zł. 1.000.

Suma ryczałtowa tych 5ciu pozycyj przyjęta na 65.870 zł. w. a.

Pozycya 6. Potrzeby kancelaryjne.

a) Wydawnictwo krajowych rozporządzeń	2.000 zł. w. a.
b) Sprawienie mebli	1.200 . . .
c) Potrzeby do pisania	800 . . .
d) Papier do druku i druk potrzebnych ksiąg i wzorów	1.000 . . .

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 22. Grudnia 1866.

---

120. Pikulski Konstanty, przez posła hr. Russockiego, o objaśnienie ustawy względem czasowego uwolnienia budynków od podatku domowo-czynszowego.
121. Mis Stanisław, przez posła Alfreda hr. Potockiego, prosi u uwolnienie go od egzekucyi i napaśnej pretensyi Lejzora i Matysa Schlossfogła.
122. Gminy: Wołosienka, Libochowa, Stawsko, Jelenkowate, Chaszczone, Tuchla i Grabowiec, przez posła ks. Ustyanowicza, użalają się na utrudnienie przez urzędników na żupie w Bolechowie nabycia soli bydłcej, przez co muszą takową u żydów przepłacać.
-

e) Oprawa druku	300	złr. w. a.
f) Oświetlenie	400	" "
g) Opał	1.200	" "
h) Uzupelnienie biblioteki Wydziału krajowego	600	" "
Razem w sumie	7.500	złr. w. a.

jest przyjęta.

Pozycja 7. Dyety i koszty podróży . . . . . 1.500 złr. w. a.

Posel Kraiński wnosi przywrócenie w tej pozycji 2.500 złr. przez Wydział krajowy proponowanych. Propozycja ta Wydziału krajowego upada; pozycja 7. przyjęta na

1.500 " "

przyjęta. Pozycja 8. Pensye i zaopatrzenia

2.803 " "

przyjęta. Pozycja 9. Dary z łaski

330 " "

Razem suma ryczałtowa całego tytułu II. uchwalona na . . . . . 78.003 złr. w. a.

Marszałek zapowiada następne posiedzenie na dzień 23. Grudnia o godzinie 6. wieczorem. Na porządku dziennym będzie dalszy ciąg budżetu.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 9tej wieczorem.

L. Sapięha wł. r.

F. Paszkowski wł. r.
Sekretarz.

St. Kaczała wł. r.
Sekretarz.